

«Келісілді»
Тәрбие ісінің меңгерушісі Б. Гайли
«31» 08 2022 – 2023 оқу жылы

«Бекітемін»
Мектеп директоры: Ж. Махметов
«01» 09 2022 – 2023 оқу жылы

Майшұқыр негізгі орта мектебінің 2022 – 2023 оқу жылының ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖҰМЫС ЖОСПАРЫ

Педагог – психолог: Махметова Жанаргүл Кауезовна

Педагог-психологтың 2022-2023 оқу жылына арналған жылдық жоспары

Мақсат: : білім беру процесіне қатысушылардың психологиялық денсаулығын қорғау мақсатында оқыту мен тәрбиелеу процесін психологиялық тұрғыдан қамтамасыз ету

- Міндеттер:**
1. Тұлғаның жеке , жас ерекшеліктерін сондай –ақ тұлғааралық өзара әрекет ерекшеліктерін зерттеу
 2. Тұлғаның психикалық және тұлғалық дамуында кездесетін сәтсіздіктерге ескерту жасау
 3. Тұлғаның психикалық және тұлғалық дамуындағы кездескен келеңсіздіктерді теңестіру
 4. Дамыту, оқыту, тәрбиелеу мәселелері бойынша кеңестер беру
 5. Психологиялық мәдениетін көтеру

№	Іс-шаралар	Жұмыс түрлері	Нысаналы топ	Орындау мерзімі	Ескертулер	Есептік нысаны
I. Диагностикалық						
1	«Керн-Иерасик» әдістемесі	тест	1-сынып	қыркүйек		Анықтама
2	Мектепке жаңадан келген оқушылармен жұмыс	Сауалнама	Жаңадан келген оқушылар	қыркүйек		Анықтама
3	Дж. Мореноның «Социометрия» әдісі	тест	2-9-сынып	қыркүйек		анықтама
4	Сынып жетекшілерден суицид туралы ақпарат алу	Сауалнама	5-9-сынып	қыркүйек		анықтама
5	Қазақ бағушылыққа байланысты ақпарат алу	Анонимді сауалнама	8-9-сынып	қыркүйек	Тәрбие ісі жөніндегі орынбасарға ескерту	Анықтама
6	Үлгерісушіліктің себеп-салдарын зерделеу және үлгерімі төмен оқушыларды анықтау	Сауалнама	Пән мұғалімдері мен сынып жетекшілер	қыркүйек	Оқу жөніндегі орынбасарға ескерту	Анықтама
7	Жас маманға арналған анкета	Сауалнама	Жас мамандар	қыркүйек		Анықтама
8	Мұғалімнің дарынды балалармен жұмыс жасау қабілетін анықтау	тест	Пән мұғалімдері мен сынып жетекшілер	қыркүйек		Анықтама
9	С. Спилбергер бойынша өзін-өзі бағалаудың тұлғалық ерекшеліктерін	Тест	8-9-сынып	Қазан		Анықтама

	анықтау әдістемесі	Сауалнама, тест	5-сынып	Қазан	5-сынып мұғалімдеріне ескерту	Анықтама
10	5-сынып оқушыларын бейімділігін анықтау мақсатында жан-жақты зерттеу	Сауалнама	5-сынып	Қазан		Анықтама
12	Оқушылардың кәсіптік бағдарлау жұмыстарын анықтау	Сауалнама	9-сынып	Қазан		Анықтама
13	Сіздің шығармашылық потенциалыңыз қандай?	Тест	Мұғалімдермен	Қазан		Анықтама
14	Үлгерімі төмен оқушылардың таным процесі деңгейін анықтау	Таным процесі әдістері	5-8 сынып	Қазан		Анықтама
15	Мектепалды даярлық тобындағы оқушылармен жұмыс	«Нежнова» әдістемесі	МАД тобы	Қазан		Анықтама
16	Зиянды әдеттердің алдын-алу	«Есірткіден аулақ бол» сауалнама	8-9 сынып	Қазан		Анықтама
17	Сыныптағы дарынды оқушыларды анықтау	«Дарындылық картасы» тесті	5-9 сынып жетекшілері	Қазан		Анықтама
18	Ерте жүктіліктің алдын алу	Сауалнама	8-9-сынып	Қазан		Анықтама
19	Ата-аналардан баларының мазасыздық пен невроздық жағдайын бейімділігін анықтау	Захаров әдістемесі	Сұраныс бойынша	Қараша		Анықтама
20	Айзенк тесті Оқушылардың психикалық күйін анықтау	Сауалнама	9-сынып оқушылары	Қараша		Анықтама
21	Оқушылардың жалғыздық деңгейін анықтау	М.Фергюсен мен Д.Рассельдің тесті	6-8-сынып	Қараша		Анықтама
22	Білім алуға ерекше қажеттіліктері бар оқушылармен жұмыс	Зейін көлемін, ес процесін анықтау тесті	Білім алуға ерекше қажеттіліктері бар оқушылар	Қараша		Анықтама
23	Тұлғаның күйзеліске өзіндік тұрақтылығын анықтау	Тест	9 сынып	Желтоқсан		Анықтама
24	Өзін-өзі бағалауды анықтау жұмысы	«Өзіндік	Білім алуға	Желтоқсан		Анықтама

		бағалау» тесті	ерекше қажеттіліктері бар оқушылар			
25	Мектептегі буллинг	Сауалнама	5-9-сынып	Желтоқсан		Анықтама
26	Үлгерімі төмен оқушылардың бойындағы қорқыныш шкаласын анықтау	Скрининг –тесті	Үлгерімі төмен оқушылар	Желтоқсан		Анықтама
27	Ата-ананың өз балаларының дарындылығын анықтау жұмысы	Сизонов әдістемесі	5-9 сынып ата-аналары	Желтоқсан		Анықтама
28	2-сынып оқушыларының танымдық процестерін анықтау	Тест	2-сынып	Желтоқсан		Анықтама
29	Зиянды әдеттердің алдын алу	Сауалнама	7,8-сынып	Қаңтар		Анықтама
30	3- 4 сынып оқушыларының таным процестерін анықтау	Тест	3-4-сынып	Қаңтар		Анықтама
31	Ата-аналардан мектеп түлектерінің қорытынды аттестаттауға дайындығын анықтау	Қорытынды аттестаттауға балаңыздың дайындығы қандай? Сауалнама	9 сынып ата-аналары	Наурыз		Анықтама
32	Жасөспірімдердің аутодеструктивті мінез-құлқын зерттеу	Л. Вассерманнның невротизация деңгейінанықтау тесті	5-9 сынып	Наурыз		Анықтама
33	Баланың өзін өзі бағалауын анықтау	8 шенбер әдістемесі, графикалық тест Сауалнама	5-9-сынып	Наурыз		Анықтама
34	Стресс тест		Мектеп мұғалімдері, жоғары сынып оқушылары	Сәуір		Анықтама
35	«Басшы біліктілігі» мектеп рейтингісі	Сауалнама	Басшылар, мектеп	Мамыр	Аудан сұранысы	Анықтама

			мүғалімдері		бойынша	
II. Кеңес беру						
1	Психологиялық қолдау көрсету	Кеңес беру, әңгімелесу	Кез келген жағдайда мұғалімдерге, оқушыларға, ата-аналарға кеңес беру	Жыл бойы		Кеңес беру журналына тіркелу
2	1-сынып оқушыларының мектепке бейімделуіне психологиялық кеңестер беру	Кеңес беру	Алғаш мектеп табалдырығын аттап отырған балалардың қорқыныш-үрейлерін сейілту мақсатында кеңестер беру	қазан		Кеңес беру журналына тіркелу
3	Мамандық тандауға байланысты жекелеген оқушыларға психологиялық кеңес	Кеңес беру	9 сынып	Жыл бойы		Кеңес беру журналына тіркелу
III. Дамытушылық жұмыстары						
1	1-ші сынып оқушыларын психологиялық сүйемелдеу	Ойын-жаттығулар	1-сынып	Қазан	Топтық жұмыс	Хаттама
2	5-ші сынып оқушыларын психологиялық сүйемелдеу	Ойын-жаттығулар	5-сынып	Қазан	Топтық жұмыс	Хаттама
3	Зорлық-зомбылық және қатігездік	Тренинг	6-сынып	Қазан		Хаттама
4	Қызылесті жеңудің әдіс-тәсілдері	Тренинг	9-сынып	Қараша		Хаттама
5	Үйде оқитын оқушылардың экраниалды өрісін коррекциялау жұмыстары	Тренинг	Үйде оқитын оқушылар	Желтоқсан		Хаттама
6	Оқимізді бағалай білеміз бе?	Тренинг	Білім алуда ерекше қажеттіліктері	Желтоқсан		Хаттама

			бар оқушылармен жұмыс			
7	Көңіл көтеріңкі басшының -еңбегі де жемісті	Тренинг	Мектеп әкімшілігі	Қаңтар		Хаттама
8	Мектеп тұлғаларының алдына қойған мақсатына жетуге деген тілегін қалыптастыру	«Қорытынды аттестаттауға дайындық кезінде табысқа жетудің жолы» тренингі	9 сынып	Наурыз		Хаттама
9	«Мен жеке тұлғамын»	Олимпиадаға баратын оқушылармен тренинг	Дарынды оқушылар	наурыз		Хаттама
10	«Стрессі жөн жолдары»	Тренинг	Педжым, жоғары сынып	Сәуір		Хаттама
12	Мен 5-сыныпқа көшмін	Тренинг	4-сынып	Мамыр		Хаттама
IV. Психологиялық- педагогикалық ағарту						
13	Бастауыштан –орта буынға 5-сынып оқушыларының бейімделуі туралы алдын алу жұмыстары	жиналыс	5-сынып ата-аналары	Қазан		Хаттама
14	Жасөспірімдердің күйзеліске ұшырағанын қалай аңғарамыз жаднама тарату	Жаднама тарату	Жоғары сынып мұғалімдері	Қараша		Жаднама
15	Балалардың тырнақ жеу әдеті	Онлайн-кеңес	Мектептің ата-аналары	Желтоқсан		Хаттама
16	Жат қылықтың қыз тағдырына әсері	Дөңгелек үстел	8-9-сынып қыздары	Желтоқсан		Хаттама
17	Балалар неге өтірік айтады?	Онлайн -сұхбат	Мектептің ата-аналары	Қаңтар		Хаттама
18	Ақпан айы-кеңес беру айлығы	Арнайы жоспар аясында айлық	1-9-сынып	Ақпан		Есеп

	Кибербуллинг, буллинг деген не?	іс-шаралар	8-сынып	Наурыз	Хаттама
19		Мәлімет беру			
1	Психологиялық қолдау көрсету	Кенес беру, әңгімелесу	Кез келген жағдайда мұғалімдерге, ата-аналарға кенес беру	Жыл бойы	Кенес беру журналына тіркелу
V. Ұйымдастыру-әдістемелік жұмыс					
1	Баспасөз беттеріне жазылу	Газет -журнал		Жылына екі рет	Сертификат немесе диплом
2	Психология бойынша олимпиадаларға қатысу	олимпиада		Керекті кезде	Ақпарат көздері
3	Әлеуметтік желілерден ақпарат көздерін алу	Facebook Google		Керекті кезде	
VI. Жыл бойынша психологиялық қызмет туралы талдамалық есептер					
1	Жылдық есеп, жаңа оқу дайындық	Есеп жазу		I жартыжылдық II жартыжылдық	Есеп

« Майшұқыр аулының негізгі орта мектебі коммуналдық мемлекеттік мекемесінің педагог-психологының

2022-2023 оқу жылының атқарылған жұмыстарының есебі.

1-9 сынып оқушыларына, психодиагностикалық, психологиялық түзету, педагогикалық ұжымға және ата – аналарға психологиялық ағарту, психологиялық кеңес беру жұмыстары жүргізілді.

Мақсаты: Білім беру процестеріне қатысушылардың психологиялық денсаулығын қорғау мақсатында оқыту мен тәрбиелеу процесін психологиялық тұрғыдан қамтамасыз ету.

Міндеттері:

- 1) білім алушылардың тұлғалық және зияткерлік дамуына ықпал ету, өзін-өзі тәрбиелеу және өзін-өзі дамыту қабілетін қалыптастыру;
- 2) білім алушыларға ақпараттық қоғамның жылдам дамуында олардың табысты әлеуметтенуіне психологиялық тұрғыдан жәрдем көрсету;
- 3) білім алушылардың тұлғасын психологиялық-педагогикалық зерделеу негізінде әрбір білім алушыға жеке тұрғыдан ықпал ету;
- 4) психологиялық диагностиканы жүргізу және білім алушылардың шығармашылық әлеуетін дамыту;
- 5) психологиялық қиыншылықтар мен білім алушылардың проблемаларын шешу бойынша психологиялық түзету жұмыстарын жүзеге асыру;
- 6) психологиялық проблемаларды шешуде және оқу-тәрбие жұмыстарының қолайлы әдістерін таңдауда ата-аналар мен педагогтерге консультациялық көмек көрсету; мақсатында 2022-2023 оқу жылында арнайы жұмыс жоспары жасалып, бекітілді. Жоспарға сәйкес психологиялық диагностика, психологиялық зерттеу, психологиялық алдын алу, ағарту, психологиялық түзету-дамыту, психологиялық кеңес беру бағыттар бойынша жұмыстар атқарылды.

Психологиялық зерттеу бағытында Мұғалім – оқушы көзімен, оқушылар арасында мінездің акцентуациясын зерттеу мақсатында «Айзенк», «Шмишек» тесттері, оқушылардың темпераментін анықтау үшін «Стреляу», Беловтың «Темперамент» әдістемесі, жоғары сынып оқушылары арасында мамандық таңдауға байланысты «Голланд» тесті, «Қызығушылықтар картасы», «Менің арманым», «Егерде мен..», «Аяқталмаған сойлемдер», оқушылардың қобалжу деңгейін, шығу себебін анықтауға Кондаштың «Қобалжу шкаласы», оқушылардың мамандыққа икемділіктерін анықтау мақсатында «Дифференциалды диагностикалық сауалнама», тәртіп бұзушылыққа бейім, «Ерекше назар аударатын оқушыларды анықтау» сауалнамалары мен әдістемелері жүргізілді. Сонымен бірге, мұғалімдердің жеке сұраныстары бойынша диагностикалар алынды, сұраныс берушінің талабы бойынша құпиялылық сақталды. Сауалнаманың барлығы «Google disk» программасы арқылы алынды, диаграммаларын шығараып анықтамасы жазылды.

8-9 сынып оқушыларынан «Суицидке бейімділігін зерттеуге арналған » анонимді түрде анықтау және алдын алу мақсатында жүргізілген сауалнама қорытындысының анықтамасы

№	Берілген сұрақтар	8 сынып	9 сынып	Жалпы саны
1	Қапалану сезімі: А) Менде қапалану сезімі жоқ Б) Мен көбінесе қапаланамын В) Мен сондай бақытсызбын, қапалымын және бұған төзу мүмкін емес	А) 2 Б) 1 В) 0	А) 2 Б) 0 В) 0	А) 4 Б) 1 В) 0
2	Бұрыңғы сәтсіздіктер: А) мен өзімді жолы болғыш адам ретінде сезінемін Б) Көбінесе жолым болмады деуге болады В) мен өзімді жолы болмайтын адам ретінде сезінемін	А) 2 Б) 1 В) 0	А) 2 Б) 0 В) 0	А) 4 Б) 1 В) 0
3	Кінә сезімі: А) Мен өзімді кінәлі сезінбеймін Б) Мен көптеген нәрселерді істегенім үшін өзімді кінәлі сезінемін В) Мен үнемі өзімді кінәлі сезінемін	А) 2 Б) 1 В) 0	А) 2 Б) 0 В) 0	А) 4 Б) 1 В) 0

4	Зейін қою қабілетінің нашарлауы А) мен әдеттегідей зейін қоя аламын Б) мен әдеттегідей зейін қоя алмаймын В) мен еш нәрсеге зейін қоя алмаймын	А) 2 Б) 1 В) 0	А) 2 Б) 0 В) 0	А) 4 Б) 1 В) 0
5	Жылау: А) Мен көп жыламаймын Б) Мен бұрынғымен салыстырғанда көп жылаймын В) Менің жылағым келеді, бірақ жылай алмаймын	А) 2 Б) 0 В) 1	А) 2 Б) 0 В) 0	А) 4 Б) 0 В) 1
6	Ашушандық сезімі: А) мен көп ашуланбаймын Б) мен әдеттегімен салыстырғанда көп ашуланамын В) Мен үнемі ашуланамын	А) 2 Б) 0 В) 1	А) 2 Б) 0 В) 0	А) 4 Б) 0 В) 1
7	Шаршағыштық немесе шаршау сезімі А) мен көп шаршамаймын Б) мен көп шаршаймын В) мен әдеттегіден көп шаршаймын	А) 2 Б) 0 В) 1	А) 2 Б) 0 В) 0	А) 4 Б) 0 В) 1
8	Түкке жарамсыздық сезімі: А) Менде түкке жарамсыздық сезімі пайда болмайды Б) Мен бұрынғымен салыстырғанда өзімді аса маңызсыз тұлға ретінде санаймын В) Мен өзімді мүлде жарамсыз сезінемін	А) 2 Б) 0 В) 1	А) 2 Б) 0 В) 0	А) 4 Б) 0 В) 1
9	Қызығушылық сезімін жоғалту: А) Мен адамдарға немесе оқуға қатысты қызығушылығымды жоғалтқан жоқпын Б) Мен бұрынғымен салыстырғанда адамдар немесе оқу онша қызық емес В) Маған қандайда бір нәрсеге қызығушылық таныту өте қиын	А) 2 Б) 0 В) 1	А) 2 Б) 0 В) 0	А) 4 Б) 0 В) 1
10	Батылсыздық шешімі: А) Маған әдеттегідей шешім қабылдау қиындық тудырмайды Б) Маған бұрынғымен салыстырғанда шешім қабылдау қиындық тудырады	А) 2 Б) 0 В) 1	А) 2 Б) 0 В) 0	А) 4 Б) 0

	В) Мен мүлдем шешім қалдай алмаймын			В) 1
	Жалпы оқушы саны:	3	2	5

Қорытынды: сауалнамаға 8-9 сынып оқушыларынан 5 оқушы қатысты.

Жалпы нәтижесі 84% менде қапалану сезімі жоқ, 14% мен көбінесе қапалымын, 2% мен сондай қапалымын. Қапалану сезімі депрессияның бастамасы болып табылатындықтан түрлі көңіл күйді көтеретін тренингтер өту, сенімділіктерін арттыру, ойындар, жаттығулар жасату. Кеңестер берілді: таза ауада көбірек жүру туралы, спортпен айналысуға, күнделікті уақыт режимін құру, күнделікті 8 сағат ұйықтау, тамақ режимін дұрыс сақтау керектігі жайлы айтылды.

Сынып жетекшілерінің сұранысы бойынша топтық түзету- дамыту сабақтары жүргізілді. 5 – сынып оқушыларының орта буынға бейімделуіне байланысты сауалнамалар мен тренингтер жүргізілді. Жылдың басында орыс тілі, ағылшын тілі, тарих пәндерінен қиналатындарын айтты. ал, желтоқсан айында алынған сауалнама нәтижесі бойынша қиындықтар біршама басылғанын көрсеткен. Сонымен бірге, сабақ барысында мұғалімдердің жиі мақтағандарын қалайтынын білдірген.

Оқушылардың мектептегі психологиялық – эмоционалды көңіл-күйін анықтау мақсатында 5 – сынып оқушылары арасында орта буында оқу жүйесіне бейімделуіне байланысты: Филлипстің «Оқушылардың мектепте мазасыздануын анықтау» тесті өткізіліп, нәтижесінде: сыныпта психо – диагностикалық жұмысқа қатысқан оқушының 8 орта деңгейде мазасыздануы бар, қалған оқушылар жақсы бейімделгені анықталды, бағалау шкаласы бойынша оқушылардың туындаған мәселелерді өздері шешіп, тыныш әрі ақылмен жұмыс істейтіндігі байқалды. Темпераментті анықтау, Айзенк әдістемесі бойынша 5-9 - сынып аралығындағы 20 – оқушыға өткізілген әдістемесінің қорытындысы:

Холерик – 8 = 40%, Меланхолик – 8 = 40 % ,

Сангвиник – 2 = 20% Флегматик – 2 = 20%

Нәтижесі: Осы анықталған темпераменттері бойынша сынып жетекшілермен бірлесіп топтық жеке жұмыстар ұйымдастырылып өткізілді. Ерекше меланхоликтерге көңіл бөлінді. Оқушылардың басым көпшілігі холерик тобына

кіреді, соған байланысты сынып жетекшілерге, оқушыларға жеке-түзету жолдары көрсетіліп кеңес берілді. Сонымен қатар өткізілген Айзенк темперамент пен ерекше мінез анықтау әдістемесі бойынша жеке-топтық түзету мақсатында; ойындар, тренингтер, кездесулер өткізілді.

3. Оқушылардың ситуацияға деген қобалжу деңгейін, оның шығу себебін, 5 – 7 сынып сынып аралығындағы 14 - оқушыға өткізілген Кондаштың «Қобалжу шкаласы» балалардың ситуацияға деген қобалжу деңгейін, оның шығу себебін анықтады. Қорытындысы: мектеп және мұғалімдермен қарым – қатынасына байланысты жағдайлары орта деңгейде қобалжуы болса; өзіндік бағасы туралы жағдайлар жоғары; Қарым-қатынас жағдайлары жақсы деңгейде екені анықталды. Жалпы жоғары көрсеткіш қобалжуы 14 %, орта 26%, бірқалыпты 60% .

4. Жоғары 8-9-сынып аралығындағы 5 оқушыға өткізілген Г.Айзенктің “Тұлғаның психологиялық жағдайын анықтау”әдістемесінің қорытындысы бойынша:

Үрейшілік шкаласы – үрей жағдайы төмен кезде де, бейберекет мазасызданады 12%.

Фрустрация шкаласы – мақсатқа жетудегі нақты немесе нақты емес тосқауылды сезінуден туындайтын психологиялық жағдай болады: 16%

Агрессия шкаласы - өзгеге күш көрсету арқылы лидерлікке ұмтылудың, көтеріңкі психологиялық белсенділік көрсеткіші анықталған 10%.

Икемсіздік шкаласы – кезкелген әрекетті өзгертуге талап қойылғанда субъектің қиналуының көрсеткіші жоғары ұпай бар оқушылар 17% анықталды. Осы оқушыларға жеке кеңес беріліп, жұмыстар өткізілді.

5. А.Беловтың «Темперамент формуласы» әдістемесі бойынша, ата-ана және мұғалімдердің темпераментті толық анықталған жоқ. Қорытындысы: алынған сауалнама бойынша, басым көпшілігінің темпераментті 37 % - сангвиник пен 41 % - холерик, 14 % - меланхолик 8 % - флегматик.

6. Дж. Морено социометрия сауалнамасын топтағы тұлғааралық қарым-қатынастарды зерттеу мақсатында 5 – 7 - сынып сынып аралығындағы 14 - оқушыға өткізілген. Нәтижесінде сыныптардың психологиялық ахуалы әр түрлі, сыныпта көшбасшы, орта қалыпта және шектеліп, оқшауланып, сыныптағы қарым - қатынасы төмен оқушылардың бар екені анықталды. Осыған байланысты сынып жетекшілермен, ата-аналармен және жеке топтық түзету дамыту жұмыстары өткізілді.

7. Әкімшіліктің сұранысы бойынша мектепшілік 6-9 сынып аралығындағы оқушыларға, олардың ата-аналарына және мұғалімдерге сауалнама өткізілді. Нәтижесі бойынша оқушылардың психологиялық ахуалдары, мұғалімге деген тән белгілері, жалпы ата-аналардың көзқарастары, мұғалімнің сұраныстары айқындалып қарастырылды. Осыған байланысты жаңа тәжірибелік жұмыстары енгізілді.

8. Оқушылардың мамандыққа икемділігін зерттеу барысында 9-сыныптан ДДС «Менің қалауым», Голланд сауалнамасы алынды. Мақсаты: кәсіби-тұлғалық типті бағалау мен тұлғаның әлеуметтік бағытын анықтау. Қатысқан 2 оқушы, нәтижесінде: сыныптағы оқушы өзінің жауабы бойынша қай бағытына деген бейінділігі бар екені анықталды. Реалистік типке – 1, Зияткерлік тип – 1, Әртістік тип - 1, Іскер тип -1, Конвенциалды тип – 1, Әлеуметтік типке – 1 оқушы бейінділігін көрсетті.

Қорытынды: Сонымен, қорыта келе, бағалау шкаласы бойынша оқушылардың басым бөлігінде әлеуметтік, әртістік, реалистік типке икемділігі бар екені анықталды. Оқушыларға жалпы осы бағыт бойынша таңдалған мамандық жайлы әңгіме өткізіліп, кеңес берілді.

Мамандыққа байланысты интер-актив тақтаны пайдаланып «Мамандығым жетістік мерейім» тақырыбындағы дөңгелек үстел оқушылармен өткізілді.

9. Оқушының жоғары қабілетін анықтау кезінде, 5-9 сынып аралығында 20 оқушы әр түрлі бағыт бойынша бейімділігі жоғары екені анықталды. Спорт, пән бойынша олимпиадаларға қатысар алдында психологиялық көмек көрсетілді.

2. Психологиялық консультациялық жұмыс: - 27

Бала мен ата-ана қарым-қатынасының маңыздылығына қарай кеңестер әуелі ата-аналарға, одан кейін мұғалімдерге сұраныс бойынша берілді:

7 – рет ата-анаға, балаларына қарым-қатынасын өзгертуге кеңес берілді; балаға еркін әрекет жасауға, шектен тыс қамқор болуды қысқарту. Баласына үлгі өнеге болуға тырысу, өз қорқынышын балаға бермеу, оның қорыққаны үшін реніш білдірмеу, сынамау, қорқыныштан тек сырттай қорғап емес, оның себебін тауып көмектесуге ұмтылу.

- Қорқыныш сезімін болдырмау үшін, алдын-алу үшін жанұяда жағымды ахуал тудырып, поселке аллеясында демалып, немесе жақындармен кездесіп, күйзелістен арылуға, көңіл-күймен тонус көтеретін орындарға баламен бірге баруға болатыны айтылды.

9 – рет жеке педагог пен сынып жетекшілерге баланың орнықты психикалық қалпын сақтау кейбір баланың осындай проблемаға бейім екенін, олардың тұлғалық проблемалары, қорқынышы күйзеліске бейімділігін ескеру керек екендігін айтылып кеңестер берілді. Бұлар баланың бірқалыпты әрекетпен айналысуына, қарым-қатынас жасауына кесел келтіріп, қиындыққа алып келуі мүмкін. Жалпы қорқақ, күйзеліске бейім балалар педагогтың ерекше назарын қажет етеді. Балаға сенім, үміт арту бірқалыпты, жай дауыспен сөйлеу, өте артық қамқорлық көрсетуден босату, ұжымдық жұмыстарға баланы белсенді араластыру да қорқыныштан арылтады деп сұраныс бойынша мұғалімдермен мектепшілік семинар өткізілгенде айтылды.

11 – рет жеке кеңестер оқушылардың сұранысы бойынша берілді. Айтылған мәселе бойынша баланың бойындағы ресурстарын пайдаланып арттерапия методикасымен, психологиялық жұмыстар өткізіліп, оқушылардың өзіне деген сенімі жоғары екенін, әрі күйзелістегі сезімдерінен арылғаны жайлы бөлісті.

5-9 сыныптар аралығында аутоагрессияның алдын алу жұмыстарына байланысты психопрофилактикалық, психодиагностикалық, психологиялық түзету, психологиялық кеңес беру жұмыстары жүргізілді.

Оқушылардың күзгі психологиялық көңіл –күйін анықтау , өз-өзіне қол жұмсаудың, аутоагрессияның алдын-алу үшін Филлипстің «Оқушылардың мектепке мазасыздану деңгейін анықтау» тесті, «Кактус», «Аяқталмаған сөйлемдер» әдістемелері алынды.

5-9 сыныптарға 20 оқушы қатысты. Филлипстің «Оқушылардың мектепке мазасыздану деңгейін анықтау» тестінде түзету-дамыту жұмыстарына дейін: Мектепшілік жалпы мазасыздану - 49, әлеуметтік стресс жағдайында болуы - 20, табысты болу қажеттілік фрустрациясы -15, баланың білімін тексеру мен бағалау жағдайынан қорқуы -18 , баланың өзін-өзі байқауы және бағалауы - 17, айналасындағы адамдардың баладан үміт етуін ақтай алмаудан қорқуы - 16, стреске психофизиологиялық қарсы тұруының төмен болуы 14, мұғалімнен қарым-қатынас жасауға қорқатынымен байланысты проблемалары -37 пайызды көрсетті. Ал түзету-дамыту жұмыстарынан кейін: Мектепшілік жалпы мазасыздану - 29, әлеуметтік стресс жағдайында болуы -11, табысты болу қажеттілік фрустрациясы -9, баланың білімін тексеру мен

бағалау жағдайынан қорқуы -11 , баланың өзін-өзі байқауы және бағалауы - 10, айналасындағы адамдардың баладан үміт етуін ақтай алмаудан қорқуы - 9, стресске психофизиологиялық қарсы тұруының төмен болуы -10, мұғалімнен қарым-қатынас жасауға қорқатынымен байланысты проблемалары -21 пайызға төмендеді.

Сонымен қатар, кактус әдістемесінің нәтижесінде 20 оқушының 9-де ашушаңдық, 7-да қызбалық, 4 -де бағыныштылық, 5-де интроверттілік белгілері бар. Бұл көрсеткіштен оқушылардың күзгі психологиялық көңіл-күйлері суицидке бейімдікті көрсетеді.Суицидке бейім оқушылармен түзету-дамыту жұмыстары жүргізіліп,ашушаңдық көрсеткіші 5 ге төмендеді. Оқушыларда өмірін сақтауға ұмтылыс бар деуге болады.Негізінде қол жұмсауға,суицидке бару біріншіден өзіндік бағасын төмендетуінен, екіншіден қорқыныш, үрей, ауру болып табылады. 14-17 жаста оқушыларда өзіне қол жұмсау көп кездеседі.Осы жаста оқушыларға көп шектеу қойып, ұрысуға болмайды.Себебі бұл уақыт экстравертті кезең,яғни ішіндегіні сыртқа шығаратын кез. Осы жаста жеткіншектердің суицидке баруының 92 пайызы эмоциялық күйге байланысты. Сондықтан,осы жастағы оқушылармен сабақ өту барысында барынша сыпайы болу керек және әрбір істеген жұмысына ерекше мән беріп мадақтап отыру қажет.

Оқушылардың өз ойын толық жеткізуі, ішкі жан дүниесіндегі өзгерістерін және мектеп өмірі жайындағы көзқарастарын талқылама жасауға «Аяқталмаған сөйлемдер» әдістемесі қолданылды.

Мақсаты: мектеп өмірі жайындағы көзқарастарын және өз ойын талқылау.

Топтық талқылауға 6-9 сыныптар қатысты.

Топта алдымен бүгінгі қоғамдық жағдайлар, адам іс-әрекетінің кейде ойға сыйғысыз болып кету себебіне психологиялық тұрғыда түсіндірме жасалды. Сосын бүгінгі оқушының шынайы бейнесіне ықпал ететін жайттар айтылып өтті. Әр білім алушы мүмкіндігінше мысалдарын, ойларын келтіруге тырысты.

Пікір-талас әр білім алушының өз пікірі құнды екенін, өз көзқарасына дәйекті дәлелдермен келтіріп өзгелерді тыңдата алатынын дәлелдей түсті..

5-9 сынып аралығында құқық бұзушылықтың алдын алу мақсатында анонимдік сауалнама 20 оқушыдан алынды.

Жұмыстың мақсаты. Мектепте оқушылардың өздерінің құқықтары жайлы білімдерін зерделеу және оқушы арасындағы құқық бұзушылықтың алдын алу.

Зерттеу нәтижесінде

1. Өз құқығыңды білесің бе сұрағына 15 ия білемін десе, 5 бала жауап беруге қиналған.
2. Қай құжаттарда бала құқығы туралы айтылған деген сұраққа 15-і бала құқығын қорғау конвенция делінген
3. Сен өз құқықтарың туралы ақпаратты қайдан аласың деген сұраққа 10 ата-анаман, 5 оқушы бұқааралық ақпарат көздерінен, 5 мектеп мұғалімдерінен деген.
4. Сен қандай құқығым бар деп санайсың деген сұраққа, барлығы білім алуға деп жауап берген.
5. Сенің құқығыңды кім жие бұзады деген сұраққа , жауап беруге қиналамын, ата-анам, мектеп мұғалімдері деп жауап берген.
6. Мектепте оқушылар арасында суық қару алып жүретін оқушылар барма деген сұраққа , жаппай бәрі жоқ деп жауап берген.
7. Құқығың бұзылған жағдайда кімге жүгінесіңдер деген сұраққа ата-аналарға, сынып жетекшіге, балалардың құқықтарын қорғау комитетіне.

Оқушылар өздерінің бала құқықтары туралы Конвенцияға сәйкес 18 жасқа дейін бала болып есептелетінін, ересектерге ой пікірін айтуға және бала құқықтары туралы ақпараттардан хабардар екендігі белгілі болды. Мектепте оқушылар арасында мектеп әкімшілігі сынып жетекші, ата-анаң білмейтін құқық бұзушылық болмайтындығы , мектеп ішінде әлім жеттілік көрсетіп ақша талап еткен жағдайлар болмағандығы анықталды. Сонда да алдағы уақытта анықталған мәліметтер жайлы ата-ана, пән мұғалімдері мен оқушылар мен түсіндірме жұмыстар жүргізілетін болады.

9 сынып оқушыларымен ОЖСБ-ға психологиялық дайындық жөнінде ағарту жұмыстары , іс-шаралар, тренингтер жүргізілді.

3. Ағарту профилактикалық, топтық түзету дамыту жұмысы: 9 – ата-аналарға, оқушыларға, ұстаздарға психологиялық білімінің қажет екендігін, әрі оны өз жұмыстарында дұрыс пайдалана білу мен жеке басының дамуына өз септігін тигізетіндігін, әр баланың жас кезеңдеріне байланысты жан-жақты дамуына қолайлы жағдай жасау, интеллектуалдық және тұлғалық қалыптасуына кедергі болатын жағдайларды дер кезінде анықтап, әрі олармен бағдарлама бойынша жұмыстар жүргізіліп, қорытындысында оқушылардың

белсенділігі, сыныптағы ұйымшылдығы жоғары бола бастаған. 9-сынып оқушыларына ОЖСБ-ға дайындық мақсатында тренинг, ойын жаттығу өткізілді. ОЖСБ жөнінде сұхбат кеңес берілді. 9-сынып оқушыларының арасындағы психологиялық ахуалдың оңтайлығы, жақсы деуге болады. Пән мұғалімдерінің пікірлерін есепке алсақ, сабаққа қызығушылықтары біршама жақсарған. Оларға сынып жетекшілерімен, ата-анасымен тығыз байланыс жасай отырып, мамандық таңдауда дұрыс бағыт-бағдар беріліп отырды. Зерттеу барысында сыныптың белсенділері мен кейбір аз да болса оқшауланғандары анықталды. Ондай оқушыларға сынып жетекшісі және сынып белсенділерімен біріге отырып жұмыстар жүргізе отырып, оларды да ұжымға қосып отырдық. Қоғамдық жұмыстарға, мектепшілік үйірмелерге тарттып жеке – топтық жұмыстары атқарылып жатыр. Мақсаты: Бірыңғай мемлекеттік емтиханға дайындық кезеңінде оқушылардың мінез-құлық стратегиясы мен тактикасын өңдеуін: өзін-өзі реттеуін; өзін-өзі бақылауға дағдыландыруын және сенімділігін арттыруын жүзеге асыру. Пайдаланған әдістер: ойын әдістері, тренинг, медитациялық техникалар, лекциялары өткізіліп тұр. Үлгерімі төмен оқушыларымен жеке-түзету, топтық түзету-дамыту сабағы, стрестен қалай арылуға болады т.б. жұмыстары жүргізілді. тренинг ойын немесе пікірлесу сұхбат өткізіледі. Өткен тренингтері. Бірнеше мамандарды қорнаққа шақырылып, олардың ой пікірін тыңдап, балаларға бағыт-бағдар берілді. 9 сынып оқушыларына «Мамандықтар әлеміне сапар» аты ойындар мен жаттығулар, тренинг және оқушылармен пікірлесу, дебат өткізілді. Қорытынды: Оқушылар негізінен адам саласындағы жұмыс түрлеріне бейім. Яғни, олар айналасындағы адамдар адамдармен тез тіл табысып, қарым-қатынасқа тез түсе біледі. Егер осы жүргізілген зерттеулердің нәтижесіне сүйеніп айтар болсақ, сол мамандықтар иесі болса, өсулеріне жол ашық. Ұсыныс: Мамандықты әлі дұрыс таңдай алмай жүрген оқушыларға бағыт-бағдар беруден шаршамау, қабілеттерін одан әрі дамытуға көмек көрсету ұсынылды. Бірді-екілі оқшауланған оқушылармен көбірек қарым-қатынаста болып, назардан тыс қалдырмау керектігі пән мұғалімдері мен сынып жетекшісіне ұсыныс жасалды. Жоғары сынып оқушыларға «Нашақорлық тұйыққа апарар жол» тақырыбы бойынша интерактив тақтаны пайдаланып видео сабақ, диспут, көрініс өткізілді. Анкеталар өткізілді. Оқушылар нашақорлықпен пайдаланған жастардың қандай нәтижеге жеткенінін көріп өздерінін ашық ой пікірлерін айтты. Педагогтардың қарым-қатынас жасау біліктілігін, психологиялық-педагогикалық дағдарысын жетілдіру мақсатында

педұжыммен психологиялық тренингтер, ағартушылық жұмыстарын өткізілді. Жас мамандармен ұжымға бейімделу жұмыстары, психологиялық кеңестер, сенімділік тренингтер, сауалнамалар жүргізілді. Үйден оқытылатын мүмкіндігі шектеулі оқушылармен, ата-аналармен жеке психологиялық жұмыстар өткізілді. - жеке дамыту және түзету жұмыстары бойынша; байланыста жұмыстар өткізілді, мүмкіндігі шектеулі үйде оқытылатын оқушылар жайлы ақпарат алынды. Оқушылардың танымдық қабілеттерін арттыру, мектептегі оқу үрдісіне бейімділігін дамыту, ой-өрісінің дамуы оны қоршаған заттар мен құбылыстарды қабылдауын әрі қарай дамыту үшін жеке түзету – дамыту жұмысы жыл соңына дейін алып, жұмыс бағдарлама бойынша жүргізілді. Таным процесі төмен оқушылармен дамыту тренингтері өткізілді. Оқушыларға сауықтыру, түзету жаттығуларың жүргізу, өзін – өзі қалыпты ұстап, сенімді болуға, білімдерін өз дәрежесінде көрсете білуге кеңес беріліп, топтық –дамыту жұмыстарын өткізілді. Ата – аналардың психологиялық білімдерін кеңейту мақсатында 5-9 сынып аралығындағы оқушылардың ата-аналарына жеке сынып бойынша, сынып жетекшімен бірлесіп жиналыстар өткізілді. Осы жиналыста психологиялық жұмыстың бағыттары бойынша: ата-аналармен жеке жұмыстар, топтық жұмыстар, психологиялық тренингтер өткізілді. Ата-аналар баланың жан дүниесін тек түсініп қана емес, әрі жақсы, дұрыс тәрбиелеуге үлес қосқысы келіп, жеке кеңес алуға, сонымен қатар психологиялық сауалнамаға қызығушылығын білдірді. Жиналыс мейірім мен кешірімділікке көбірек ойысып кеткен. Мектептің мұғалімдерінің жемісті тәрбиесі де балалардың ата – аналарымен осындай жақын қарым – қатынасына септігін тигізіп отыр. Жоғарыда көрсетілген іс – шаралар ата – ананың балаға деген көз қарасын, жауапкершілігін арттырып, қолдау көрсетілді.

Педагог-психолог:

Ж. Махметова

